

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus LXXIV. De Jejunio Ecclesiastico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

noctem licitè dividuntur à Matutinis ; item sine omni causa unus nocturnus saltem ad mediam Horam licitè dividitur ab alio , quia de obligatione contrarià non constat , & ità habet consuetudo , & praxis timoratorum , nec est obligatio sub veniali semper de novo præmittere Pater & Ave , ut aliqui volunt , quia de tali obligatione doceri non potest. 5. Horæ debent
 18. recitari & absolvi tempore debito ; tempus hoc est ab una media nocte ad aliam ; ex privilegio tamen Matutinae , & Laudes crastinae possunt hodie recitari juxta omnes toto anno horâ quartâ : in hyeme juxta plerosque horâ tertiâ. *Croix n. 1314.* judicat tunc posse inchoari Matut. quando sol proximior est occasui quàm meridiei ; hinc in Januar.

quando sol occidit horâ quartâ, poterunt incipi quadrante post secundam ; in Martio uno quadr. ante tertiam : ibidem exhibet tabulam Camerae Apostolicae impressam Romæ , quam vide & tutò sequere ; cæterum Prima , & Tertia absolvenda est ante meridiem , Sexta & Nona differri possunt circiter ad primam pomeridianam , Vesperæ & Completor , usque ad vesperum : in Quadrages. Vesperæ dicuntur ante prandium , non tamen est obligatio , nam Rubricæ , si hîc continent præceptum , id tangit chorum. Dicere Horas tempore indebito est solum veniale , cum causa rationabili v. g. ob studium vel iter , nullum ; plura huc pertinentia , sed rariùs contingentia vid. apud *Gavant. Gob. Tamb. Croix, Baldel. locis cit.*

CASUS LXXIV.

De Jejunio Ecclesiastico.

C Andria super jejunia scrupulosa querit 1. An obliget sub mortali. 2. An abstinentia à carnibus admittat parvitatem materia, qua animalia sint caro, quid de lardo, & pinguedine. 3. An post secundam refectioem sit peccatum sepeius reficere, & quid de qualitate, aut quantitate collationis. 4. An liceat mutare tempus refectiois. 5. An sit abstinentia in festo S. Marci. 6.

Quid de Vigilia S. Matthiae incidente in Quinquages. aut Vigilia S. Joannis Bapt. incidente in Festum Corporis Christi. 7. Quid de lacticiis. 8. Quid si per diem saepius modicum sumatur, aut in prandio ita repleatur venter ut sufficiat, pro vespere. 9. An pueris ebriis, fatuis carnes dari possint. 10. An prandium interrumpi vel diu protrahi possit. 11. An existens in partibus haereticis carnibus vesci possit. 12. Quid de peregrinis. 13. Quid sint tua
 pa-

patria nondum explesti *Quadragesimam*, venias autem ad locum, ubi est jam completa. 14. An Religiosi teneantur ad jejunia, & festa *Diocesana*. 15. An potus frangat jejunium, & quid veniat nomine potus. 16. An Herus, vel parentes teneantur suos cogere ad jejunium, & an campo hospitibus diebus *Veneris* carnes apponere possit. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit jejunium?

1. 1. Jejunium est voluntaria abstinencia à cibo & potu juxta præscriptum Ecclesiæ: dicitur *voluntaria*, quia jejunium est actus virtutis temperantiæ, ideòque debet esse liberum, & voluntarium, qui invitus à cibo abstinet potius esurire, quam jejunare censetur, attamen præcepto satisficit, quia ponit materiam præceptam, etsi id faciat dormiendo.

2. 2. Jejunium est duplex, aliud naturale, quo scilicet abstinetur ab omni re sumptâ per modum cibi, potus vel Medicinæ; ejusmodi jejunium requiritur ad sacrificium *Missæ*, & commun. ut dicam *Cas. 97. n. 7.* aliud Ecclesiasticum, de quo in præsententi, & est illud, quod servatur in *Quadrages.* quatuor temporibus, & quibusdam *Vigiliis* per annum ab Ecclesia observari præcipitur *c. non liceat. c. non oportet. dist. 3. de jejunio. de consecr.* & hoc præceptum ex se obligare graviter certum est ex *propol. 23.* ab *Alex. VII. damn. frangens jejunium Ecclesiæ ad quod tene-*

tur non peccat mortaliter, nisi ex contemptu vel inobedentiâ hoc fiat. putâ quia non vult se subicere præcepto.

QUÆR. II. Quid requiratur ad jejunium Ecclesiasticum?

2. Requirit tria: 1. Abstinencia à carnibus, itâ ut toties peccetur mortaliter, quoties carnes comeduntur, quia præceptum quoad hanc partem est negativum, admittit tamen parvitatem materiæ, ut si parum carnis prægustetur, vel si etiam comedatur una, vel altera uncia, ut vult *Reiffenst. Th. mor. t. 10. dist. 2. n. 19.* aut ut *Spor. hic n. 11.* media avicula ad modum nucis ordinariæ etiam comesta ex gulositate, quia talis materia non multum allicit ad sui comestionem, & pia mater Ecclesia non censetur cum tanto rigore obligare; animal communiter censetur carneum, si diu vivere possit extrâ aquam. Excipe testudines, & limaces, qui etsi diu vivere possint extrâ aquam, non tamen censentur caro. In dubio, an sit caro, vel piscis, si dubium vinci non possit, erit possessio pro libertate comedendi. *Tamb. Gob. in quin. t. 5. c. 23. n. 122.* lardum, pinguedo animalium, quamvis à multis pro carne non reputentur, attamen in Germania non sunt permilla ob contrariam consuetudinem; pauperibus ex causa facile permitti possent. *Laym. hic c. 1. n. 5. 2.* Præcipitur unica tantum refectio, nam qui se secundâ vice plenè reficit, peccat mortaliter, si au-

autem ulterius se reficiat tertio vel quarto, probabilius non peccat nisi venialiter contra temperantiam, substantia enim jejunii, quæ consistit in negatione secundæ refectiois, jam amplius servari non potest. *Dian. Cajet. Laym. n. 13, Reiffens. n. 20.* dixi, qui secundâ vice plenè se reficit, nam collatio vespertina in fructibus, & apud Germ. etiam ex butyro, & caseo ex recepta consuetudine permittitur; quantitas autem in collatione permilla probabilius statuitur quarta, vel quinta pars prandii, ab aliis probabiliter octo uncia, seu media libra, *Regin. Laym. n. 9. Spor. n. 26.* pro qualitate attendenda est consuetudo, & praxis timoratorum, ex hac enim solâ collatio vespertina introducta est. *Schmalzgr. l. 3. decret. t. 46. n. 29.* ubi dicit in Germania permitti fructus arborum, electuaria, caseum, pisciculum, ovum, vel etiam jusculum teste *Spor. 3.* Certum tempus refectiois, quod communiter est Hora 11. vel 12. pro more regionum; immutare tempus sine causâ justâ, v. g. prandere manè est tantum veniale, cum causâ nullum, imò prandium differre in vesperum majoris mortificationis causâ laudabile est. DD. cit.

QUÆR. III. Quid circa varia dubia in hac materia?

5. R. Tenenda sunt sequentia: 1. Tribus diebus Rogationum uti & festo S. Marci saltem ex recepta con-

fuetudine sub mortali abstinendum est à carnibus. *Steph. t. 1. d. 5. n. 99. c. rogationes de consec. dist. 3.* licita tamen est duplex refectio, estque observandum pro Diœcesi Colonienfi, si festum S. Marci in aliquem diem octavæ Paschatis, quo aliàs carnibus vescimur, aut in Dominicam incidat, abstinentiam non esse consuetam, ut habet Agenda edita Anno 1720. pag. 301. festum vero unâ cum Litaniis & Processione transfertur post octavam. De cætero servanda est cujuslibet Diœc. consuetudo, vel ordinatio. 2. Si festum S. Matthiæ incidat in feriam 3. vel 4. tam Quinquages. jejunium, [non tamen Vigilia] quia non est ratio hanc transferendi, in Diœc. Colon. prævenitur in Sabb. Vigilia S. Joannis Bapt. si incidat in festum Corporis Christi non est jejunium, nec abstinentia à carnibus ex constitut. Urbani VIII. de 13. Octob. 1638. & Agenda Colon. pag. 302. 3. Jure communi in Quadrages. etiam prohibentur lacticia, id est, ova, lac, caseus, sed attendenda est consuetudo, quæ in German. ferè ubique ea permittit, ubi verò viget consuetudo abstinendi, ea sub peccato observanda est, ut patet ex propos. 32. damn. ab Alex. VII. non est evidens, quòd consuetudo non comedendi ova, & lacticia in Quadragesimâ obliget. 4. Qui mane, vel per diem præter refectioem tantum sumpsit, quantum pro collatione permittitur, de-

bet

bet abstinere à collatione etiam si fecerit inadvertenter vel ex justa causa v.g. ob studium vel aliquam debilitatem; *Ratio est*, quia aliàs sumeret duplicem carnem, quæ permixta non est; sumere per diem multa parva, quia novam refectioem constituunt, est mortale; nam Alex. VII. damnavit hanc 29. *proposit. in die jejunii, qui sepius modicum quid comedit, & si notabilem quantitatem in sine comederit, non frangit jejunium.* nihilominus inter potum, nè noceat, Germanis ex consuetudine parum quid v.g. media uncia conceditur. Qui in prandio, vel etiam pridie ita replet ventrem, ut sine difficultate jejunare possit; peccat quidem contra temperantiam, implet tamen subtilioriam jejunii. *Cajet. Medin.*

9. *Regin. l. 4. c. 14. n. 163. 5.* Qui nunquam habuerunt usum rationis velut parvuli & perpetuò amentes, his secluso scandalo licitè carnes præberi possunt, & quamvis opposita consuetudo sit laudabilis, tamen hi nec lege, nec consuetudine obligari possunt; aliud est de iis, qui ad tempus carent usu rationis, velut habentes lucida intervalla vel ebrii; quia cum sint simpliciter capaces rationis, manent subjecti Legi, & Legislatori, quamvis per accidens formaliter peccare non possint. *Steph. n. 98. Reiffens. n. 43. v. Cas. 6. n. 5.*

10. 6. Dividere prandium ex justa causa non est peccatum, uti faciunt lectores mensæ apud religiosos, non enim

R. D. Jansen Pars I.

intendunt nisi unum prandium. Si nondum plenè refectus ob incidens negotium è mensa surgas cum intentione complendi prandium peracto negotio, potes redire intrà unam aut alteram Horam & prandium complere; si plus non sumpisti, quam pro collatione permittitur, poteris te vespere plenè reficere, quia hoc est ex justa causa carnem permutare cum prandio, quod licet. *Sanch. Laym. Steph. n. 113.* si è mensa surrexisti cum proposito amplius non comedendi, probabile est, quòd intrà quadrantem, vel medium iterum assidere, & comedere possis, quia censetur unum moraliter prandium. *Nav. Tamb. 7.* Prandium protrahere ad duas Horas communiter non improbat, protrahere usque ad vespere per 4. vel 5. Horas, per se non videtur esse licitum, quia tanta protractio, vel continuatio reipsa & moraliter est secunda refectio. Ejusmodi tamen consuetudo tolerari possit, si post duas Horas sola bellaria, & leviores cibi apponerentur, & abstineretur à càna, quæ sic videtur anticipari. *Croix lib. 3. p. 2. n. 1283. 8.* Existens in partibus hæreticis non excusatur à jejunio; *nec obstat*, quòd ibidem lex à plerisque non observetur, ideòque videatur non recepta, vel per consuetudinem quæ intrà 10. aut 40. annos contra legem præscribere potest, abrogata; nam lex justa recipi debet, & consuetudo non excusat, nisi sit ratio-

Ppp

nabi-

- nabilis, & accedat tacitus Superioris consensus, quia hic non est, eò quòd Ecclesia reclamet. *Croix n. 1268.*
9. Peregrini, & viatores regulariter non obligantur specialibus locorum præceptis, per quæ transeunt, quia non sunt subditi talis loci, possunt se tamen iis accommodare; ideòque non peccat Germanus, si transiens per Belgium diebus Sabbathinis inter Nativitatem Christi & Purificationem B. M. V. comedat carnes, sicut & transiens per Hispaniam diebus Sabbathinis comedat intestina. Econtrà si ibidem esset festum, vel jejunium locale quod communi lege Ecclesiæ præceptum non est, non tenetur Germanus ibi jejunare, aut audire Missam.
10. Si in tua patria secundum veterem stylum Quadrages. decem diebus seriùs inchoetur, & venias ad alias partes ubi jam est finita, potes te accommodare loco ubi es, adeòque non jejunare; item si absolvisti in tua patria, & venias alibi ubi nondum est finita, non teneris jejunare, quia Ecclesia non præcipit nisi jejunium 40. dierum, quod jam in tua patria absolveras; aliud est de communionem Paschali, quam si non servasti in tua patria, debes servare alibi, quia est obligatio personalis afficiens personam. *Sanch. Delben. de immun. Eccles. c. 12. d. 2. f. 4.*
11. Quamvis Religiosi etiam exempti jure novo teneantur observare festa Diæces. & cessare à divinis
- tempore interdicti communis, tamen non tenentur ad jejunia ab Ordinario loci, aut etiam consuetudine, vel voto oppidanorum, apud quos habitant, introducta, quia non sunt pars communitatis profanæ, & ab Ordinario loci sunt exempti, nec jus Pontificium quoad jejunium aliter statuit, sicut statuit quoad festa in populo & interdicta &c. est comm. cum *Diana p. 1. t. 9. R. 36. & p. 10. t. 11. R. 36.*
12. Potus propriè talis non frangit jejunium, quia Ecclesia non prohibet potum *S. Th. 2. 2. q. 147. a. 6.* Ad verum autem potum non sufficit, quòd sit res liquida aut potabilis, sed requiritur, ut tantùm alteret, vel refrigeret sanguinem, aut solùm juvet ad meliorem digestionem, velut vinum, mustum, sicera, melleum, Thè, Caffè, Chocolate tenuis, in qua non miscentur ultra, quàm duæ uncia, limonia, & hypocras; quia communitè non miscetur multum materiæ comestibilis; similiter ad sitim restringendam licebit comedere uvam recentem, pomum limonium &c. quia vel non sumuntur ut cibus, vel saltem consuetudo id permittit; quæ verò ex natura sua nutriunt partes solidas, velut lac, jusculum, electuaria, conserva &c. propriè non censentur potus, quamvis bibantur, ideòque in quantitate notabili solvunt jejunium. 13. Heri, parentes, Superiores non tantùm tenentur suos ad jejunium hortari, sed etiam moderatè cogere subtrahendo

hendo carnem &c. quia ex officio tenentur illos corrigere, & adigere ad obsevantiã præceptorum.

Sanch. sup. 14. Qualiter caupo diebus vetitis suis hospitiibus carnes apponere possit, dixi Casu 20. n. 14.

CASUS LXXV.

De Causis excusantibus à jejunio.

Damon Theologus interrogatur 1. An in jejunio dispensare possint Episcopus, Abbates, Pastores, Confessarii, Medici. 2. Ex quibus causis. 3. An quibus esus carniũ diebus Solis, Martis, vel Jovis permissus est, possint die Solis toties edere carnes, quoties volunt; aut ii, quibus licitum est istis diebus bis refici, an possint bis refici in carnibus. 4. An dispensatus ad secundam refectionem possit sumere tertiam, aut dispensatus ad carnes possit secundo refici. 5. An dispensatus ad carnes possit edere carnes noxias. 6. An cessante infirmitate cesset dispensatio, & quid in dubio. 7. An excuset difficultas jejunandi. 8. Debilitas stomachi, capitis; quid de pregnantibus, lactentibus, pauperibus. 9. Quid de iis, qui nondum compleverunt annum 21mum, quid in dubio. 10. Quid de sexagenariis, aut ex voto ad jejunium obligatis. 11. Qualis labor excuset. 12. An excuset diebus festivis, vel eos, qui ex gravi labore non fatigantur. 13. Quid de scribis, sartoribus, barbitonsoribus, itinerantibus, venantibus, ludentibus &c. 14. Quid

de fatigatis ex opere inutili, vel illioto. 15. Quid de studentibus, concionantibus. 16. Quid si quis dormire non possit nisi plene refectus, an expediat semel carnibus, vel bis piscibus refici. 17. An excuset præceptum Heri, aut mariti heretici. 18. An sola urbanitas, si dispensatus invitet non dispensatum. 19. An possit absolvi poenitens, qui ex insufficiente causã se excusat à jejunio. Pro resolut.

QUÆR. Quid circa causas à jejunio excusantes?

R. 1. Sola Superioris dispensatio & impotentia excusat, Circa dispensationem tenenda sunt sequent. 1. In jejunio dispensat Episcopus & Prælati regulares, Provinciales, Superiores locales respectu suorum religiosorum, quia in hos jurisdictionem quasi Episcopalem obtinent. c. Abbates de privil. in 6. item in plerisque Diacel. ex consuetudine cum privata persona dispensare possunt Parochi etiam præsentate Episcopo, si ita habeat usus. Sylv. Sanch. de matr. l. 3. d. 9. n. 27. Reiffens. n. 177. Confessarii verò & Medici dispensare nequeunt, quia carent jurisdictione in foro externo; si tamen Confessarius,

Ppp 2 larius,